

Nr 263.

Godkänd av första kammaren den 22 maj 1931.

Godkänd av andra kammaren den 22 maj 1931.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ersättning åt vissa lärarinnor vid enskilda statsunderstödda läroanstalter.

(Statsutskottets utlåtande nr 146.)

Till Konungen.

I en till riksdagen avlåten, den 6 mars 1931 dagtecknad proposition, nr 194, har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för nämnda dag, föreslagit riksdagen att

a) medgiva, att sådan ämnes- eller övningslärarinna, som varit anställd vid statsunderstödd enskild mellanskola eller högre goss- och samskola, och som blivit entledigad från sin befattning vid skolan på den grund att verksamheten vid den skola, där hon varit anställd, nedlägges till följd av den år 1927 beslutade omorganisationen av det högre skolväsendet eller till följd av inrättande å orten av kommunal flickskola eller högre allmänt läroverk för flickor, må, därest hon fyllt 50 år vid början av avvecklingen av den statsunderstödda enskilda mellanskolan eller högre goss- och samskolan, kunna erhålla ersättning av statsmedel för mistad anställning samt pension, varvid i övrigt de av 1927, 1928, 1929 och 1930 års riksdagar beträffande vissa lärarinnor vid statsunderstödda högre flickskolor i dessa hänseenden angivna förutsättningar och grunder skola äga motsvarande tillämpning,

b) — utöver vad i sådant avseende av 1927, 1928 och 1929 och 1930 års

riksdagar beslutits samt under a) föreslagits — medgiva, att sådan ämnes- eller övningslärarinna, som varit anställd vid statsunderstödd enskild högre flickskola, enskild mellanskola eller högre goss- och samskola och blivit entledigad från sin befattning vid den enskilda skolan på den grund att verksamheten vid den skola, där hon varit anställd, nedlägges eller inskränkes till följd av den år 1927 beslutade omorganisationen av det högre skolväsendet eller till följd av inrättande å orten av kommunal flickskola eller högre allmänt läroverk för flickor, må, oavsett sin ålder vid början av avvecklingen av den skola, vid vilken hon varit anställd, eller vid inskränknigen av densamma, kunna, efter Eders Kungl. Maj:ts beprövande i varje särskilt fall, erhålla ersättning av statsmedel för mistad anställning samt i förekommande fall pension, varvid i övrigt de av 1927, 1928, 1929 och 1930 års riksdagar beträffande vissa lärarinnor vid statsunderstödda högre flickskolor i dessa hänseenden angivna förutsättningar och grunder skola äga motsvarande tillämpning,

skolande dessutom såsom förutsättning för det under b) gjorda medgivandet gälla dels att vederbörande lärarinna icke kunnat beredas anställning vid statsläroverk eller statsunderstödd kommunal eller enskild läroanstalt, dels ock att hon vid tiden för entledigandet från sin befattning under minst fem år varit vid dylik läroanstalt anställd med tjänstgöring av sådan omfattning, som anges av 1927, 1928, 1929 och 1930 års riksdagar.

I likhet med departementschefen finner riksdagen skäligt, att lärarinnorna vid enskilda mellanskolor och högre goss- och samskolor tillerkännas samma förmåner i nu förevarande hänseenden, som tidigare beviljats lärarinnorna vid högre flickskolor. Med hänsyn härtill finner sig riksdagen böra i huvudsak bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag under avdelning a), vilket endast måste anses innebära en konsekvens av de utav riksdagen förut härutinnan fattade besluten. Emellertid anser riksdagen, att det begärda medgivandet för närvarande bör begränsas till *ämneslärarinnor* med full tjänstgöring. Vad beträffar *övningslärarinnor* vid här ifrågasvarande skolor äro, enligt den av skolöverstyrelsen verkställda utredningen, inga åtgärder från statsmakternas sida för närvarande erforderliga.

Såsom i statsrådsprotokollet framhållits, böra beträffande här ifrågasvarande lärarinnor de av 1927, 1928, 1929 och 1930 års riksdagar angående vissa lärarinnor vid statsunderstödda högre flickskolor angivna förutsättningarna och grunderna äga motsvarande tillämpning. Detta innebär först och främst, att verksamheten vid den skola, där lärarinnan varit anställd, nedlägges till följd av den år 1927 beslutade omorganisationen av det högre skolväsendet eller till följd av inrättande å orten av kommunal flickskola eller högre allmänt läroverk för flickor. När riksdagen anser sig kunna lämna det här ifrågasatta medgivandet, sker det under den bestämda förutsättningen, att, innan ersättning beviljas, noggrann undersökning verkställs, huruvida läroanstaltens nedläggande verkligen för-

orsakats av någon av ovan angivna grunder. Vidare förutsätter riksdagen, att vederbörande lärarinnas tjänstgöring varit förlagd till skolans statsunderstödda stadium, samt att lärarinna vunnit sådan anställning, som nu avses, vid statsunderstödd enskild läroanstalt före den 1 mars 1927 eller, därest den enskilda läroanstaltens nedläggande förorsakats av att på orten inrättats kommunal flickskola, före den 1 mars 1928.

Eders Kungl. Maj:ts under b) omförmälda framställning avser ett utsträckande av möjligheterna till erhållande av ersättning jämväl till sådana kategorier av lärarinnor, som tidigare icke varit berättigade härtill. På grund av de billighetsskäl, som tala för förslaget i denna del och då det här, enligt den i statsrådsprotokollet förebragta utredningen, endast rör sig om ett begränsat antal fall samt de ekonomiska konsekvenserna sålunda ej kunna erhålla någon större räckvidd, finner sig riksdagen böra i huvudsak bifalla även detta Eders Kungl. Maj:ts förslag dock allenast i vad angår de föreslagna *ersättningsarna*. I fråga om beviljandet av *pensioner* anser riksdagen, med hänsyn till dessa ärendens beskaffenhet, det vara lämpligast att riksdagen beredes tillfälle att pröva desamma från fall till fall. Riksdagen kan alltså härutinnan icke bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag.

Vad beträffar tillerkännande av *ersättningar* i nu förevarande fall anser sig riksdagen böra inskränka medgivandet till att avse *ämneslärarinnorna*; vad *övningslärarinnorna* beträffar finner riksdagen i likhet med skolöverstyrelsen ej anledning för närvarande föreligga att vidtaga några åtgärder av här avsedd art.

Den ersättning, som enligt Eders Kungl. Maj:ts förslag under b) skulle kunna tillerkännas lärarinna, bör enligt riksdagens uppfattning alltid avse viss begränsad tid, under vilken vederbörande lärarinna kan hinna att komplettera sin utbildning eller vinna ny anställning. Likaledes bör i dessa fall tillses, att ersättning ej utgår till lärarinna, som på annat sätt t. ex. genom giftermål åtnjuter skäligen bärning.

Under erinran att 1931 års riksdag tidigare till beredande av ersättning åt vissa lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter för budgetåret 1931/1932 anvisat ett extra förslagsanslag av 23,000 kronor, vill riksdagen slutligen framhålla, att riksdagen icke funnit något att erinra mot vad departementschefen anfört ifråga om bestridandet under nämnda budgetår av de kostnader, som kunna föranledas av vad riksdagen nu beslutat.

I anslutning till vad sålunda anförts får riksdagen anmäla, att riksdagen

I. med anledning av Eders Kungl. Maj:ts förslag,

a) medgivit, att sådan ämneslärarinna med full tjänstgöring, som varit anställd vid statsunderstödd enskild mellanskola eller högre goss- och samskola, och som blivit entledigad från sin befattning vid skolan på den grund att verksamheten vid den skola, där hon varit anställd, nedlägges

till följd av den år 1927 beslutade omorganisationen av det högre skolväsendet eller till följd av inrättande å orten av kommunal flickskola eller högre allmänt läroverk för flickor, må, därest hon fyllt 50 år vid början av avvecklingen av den statsunderstödda enskilda mellanskolan eller högre goss- och samskolan samt vunnit sådan anställning, som nu angivits, vid statsunderstödd enskild läroanstalt före den 1 mars 1927 eller, därest den enskilda läroanstaltens nedläggande förorsakats av att på orten inrättats kommunal flickskola, före den 1 mars 1928, kunna erhålla ersättning av statsmedel för mistad anställning samt pension, varvid i övrigt de av 1927, 1928, 1929 och 1930 års riksdagar beträffande vissa lärarinnor vid statsunderstödda högre flickskolor i dessa hänseenden angivna förutsättningar och grunder skola äga motsvarande tillämpning,

b) — utöver vad i sådant avseende av 1927, 1928 och 1929 och 1930 års riksdagar beslutits samt under a) beslutats — medgivit, att sådan ämneslärarinna med full tjänstgöring, som varit anställd vid statsunderstödd enskild högre flickskola, enskild mellanskola eller högre goss- och samskola och blivit entledigad från sin befattning vid den enskilda skolan på den grund att verksamheten vid den skola, där hon varit anställd, nedlägges eller inskränkes till följd av den år 1927 beslutade omorganisationen av det högre skolväsendet eller till följd av inrättande å orten av kommunal flickskola eller högre allmänt läroverk för flickor, må, oavsett sin ålder vid början av avvecklingen av den skola, vid vilken hon varit anställd, eller vid inskränkningen av densamma, kunna, efter Eders Kungl. Maj:ts beprövande i varje särskilt fall, erhålla för viss, av Eders Kungl. Maj:ts bestämd tid ersättning av statsmedel för mistad anställning, varvid i övrigt de av 1927, 1928, 1929 och 1930 års riksdagar beträffande vissa lärarinnor vid statsunderstödda högre flickskolor i dessa hänseenden angivna förutsättningar och grunder skola äga motsvarande tillämpning,

skolande dessutom såsom förutsättning för det under b) gjorda medgivandet gälla *dels* att vederbörande lärarinna icke kunnat beredas anställning vid statsläroverk eller statsunderstödd kommunal eller enskild läroanstalt, *dels ock* att hon vid tiden för entledigandet från sin befattning under minst fem år varit vid dylik läroanstalt anställd med tjänstgöring av sådan omfattning, som angives av 1927, 1928, 1929 och 1930 års riksdagar;

II. avslagit Eders Kungl. Maj:ts i förevarande proposition under b) gjorda framställning, i vad den avser tillerkännande av pension.

Stockholm den 22 maj 1931.

Med undersåtlig vördnad.